

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Η ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

ΜΤΘΙΣΤΟΡΙΑ

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΓΟΥΕΡΑΤΣΗ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΠΑΝΑ

(συνέχεια δὸς ἀριθ. 5)

Επειδὴ δὲ καὶ ὁ Ἀλβέρτος ἐκπληκτός ἔβλεπε περὶ αὐτόν, εἶπε δὲ τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ Φερρουκκῆ προσήλου, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἐρωτήσει ποῖός ἦτο ὁ ἀσπόνδος ἐκεῖνος ἐχθρός του καὶ τινὶ τρόπῳ ἠδύνατο νὰ τὸν κατηγορήσῃ, ἀφοῦ αὐτὸς διὰ τῶν λεπτῶν ἐπινοίας εἶχε καταστήσει ἐντιμὸν τὴν φυγὴν του, ὁ Φερρουκκῆς τύφας ἰσχυρῶς τὰ στήθος του ἀνέκραξεν.

— Ἐγὼ θὰ τὸ πράξω!
Ὁ Ἀλβέρτος ἐξουθενώθεις ὄλωσεν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποθῶσῃ λέξιν. Ἐμεινῶν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς σιωπῶντες, εἶτα ὁ Φερρουκκῆς ἐπανάλαβε:

— Καὶ ὁμῶς δὲν σὰς μισῶ, Ἀντώνιε Φραγκίσκῃ; οὔτε σὰς, οὔτε ἄλλον τινά. Μισῶ τὸ ἐγκλημα τὸν ἐγκληματιῶν δὲν δύναται... οὐδὲ θέλω νὰ ἀποθάνετε... οὐχὶ δὲν τὸ θέλω. Τὸ ἐγκλημα σὰς εἶναι βέβαιον, βεβαία δὲ καὶ ἡ τιμωρία. Ἄν θέσατε τὸν πόδα εἰς Φλωρεντίαν, τὸ αἷμα ἰκρίμα σὰς περιμένει. Ὅθεν σώθητε ζητήσατε ἀσύλον ἀλλοῦ, ἀχρὶς οὐ παρουσιασθῆ ἡμῖν ἡ περίστασις νὰ ἀποθάνετε ἐντιμῶς, μαγόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Λέω νὰ ἀποθάνετε, διότι νὰ ζήσατε πλέον δὲν δύνασθε. Καὶ ἂν ἐτι ἐστέφετε τὴν κεφαλὴν σὰς δι' ὄλων τῶν δαφνῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Καίσαρος, αὐταὶ πάλιν δὲν θὰ ἤκούον νὰ καλύψου ὄλων τὸ βδελυρὸν στίγμα, ὅπερ ἡ τελευταία ὑμῶν διαγωγή ἀπετύπωσεν ἐπὶ τοῦ μετώπου σὰς. Μόνον τὸ βάπτισμα τοῦ αἵματος δύναται νὰ σὰς ἀναγεννήσῃ... διότι τότε οἱ πολῖται, ἀποσιμῶντες τὸν παρελθόντα βίον σὰς, θὰ γαράξωσιν ἐπὶ τοῦ τάφου σὰς μόνον τὰς λέξεις αὐτάς: «Ἀπέθανεν ὑπὲρ πατρίδος» οἱ δὲ μεταγενέστεροι, γινώσκοντες ἐρευνήσασιν περισσότερο, θὰ δεθῶσιν ὑπὲρ τῆς φυγῆς σὰς καὶ θὰ ἀπονειμῶσιν εἰς τὴν μνήμην σὰς τοὺς εἰς τοὺς γενναίους ἐπιφυλασσομένους ἐπαύτας. (1)

Καὶ ἤθελε νὰ ἐξακολουθήσῃ, ὅτε ἐκ τῆς ἐγκαρσίας ὁδοῦ, τῆς ἀγαθῆς εἰς τὰ φρύδια τῶν περιγύρων, ἐπεφανή χωρικός ἐργόμενος ὁρμαλῶς καὶ ἐγείρων ὀπισθὲν του πυκνὸν νέφος κόνιορτου. Μόλις τὸν εἶδε φθάσαντα πλησίον αὐτῶν, ὁ Φερρουκκῆς τῷ ἐνευσέ διὰ τῆς χειρὸς νὰ σταθῇ καὶ τὸν ἠρώτησε:

— Πόθεν ἐρχοσαι, καὶ ποῦ πηγαίνεις;
— Φέρω, κυριε μου, θλαβέραν εἰδησίην... μὰ τὴν ἀληθειάν, πολὺ λυπηρὰν. Μίαν εἰδήσιν, τὴν ὁποίαν κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ φέρῃ καὶ ὁμῶς, εἶναι ἀνάγκη νὰ τὴν φέρῃ

καποιός, διότι εἶναι πράγμα τὸ ὅποιον ἀποβλέπει τὴν φυγὴν, καὶ ἐνός μὲν δὲν ἐμπορεῖ νὰ φυγῇ, εὐχαριστικῶς ἀπὸ τὸν κόσμον τούτου, ἂν πρῶτα δὲν τὸν εὐλογῆσῃ ὁ πατέρας του... Ἐρχομαι ἀπὸ τὸ Νιποτράνον.

— Ἀπὸ τὸ Νιποτράνον! ἀνερωτήσεν ὁ Ἀντώνιος Φραγκίσκος Ἀλβέρτος, ἐγείρας ἀμέσως τὴν κεφαλὴν.

— Θεέ μου! ἐστραβώθηκα ἢ εἰσθε εἰς εἰς ἀρετικῶν; Εἰς τὴν πίστιν μου, δὲν σὰς ἐγνωρίσα; Ἀλλ' ἀφοῦ τὸ πρῶτον ἤσθεν ἐστὶ, κάμετε καρδιά, καὶ δεθῆτε εἰς τὸν Θεόν, διότι τὸν ἐτελείωται.

— Καὶ ποῖον, ποῖον;
— Τὸν κυρ Λαυρέντιον, τὸν νεόν μας ἀφεντῖν... ὁ μὲν σὰς εὐρισκεται, εἰς τὰ ὑστερα.

— Θεέ μου! ὅποιον τιμωρίαν μοι δεῖς!

Ὁ Φραγκίσκος Φερρουκκῆς, κατεγόμενος ὄλωσεν ἀπὸ τῆς ἰδέας τῆς τιμῆς τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀδιοπροετίας τοῦ ἰταλικοῦ στρατοῦ, πληγῆς ὁποίας, περὶ τῶν υποθέσεων τῶν ἄλλων μικρῶν ἐμεριμῶν, περὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἠκίστα, ἐχάρη σχεδὸν ἐπὶ τῇ εἰδήσει αὐτῆς καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν Ἀλβέρτον, εἶπε:

— Οὔτε τιμωριάν, οὔτε καταλληλοτέρην ταύτην αἰτίαν ἠδύνατο νὰ σὰς προσφέρῃ ἡ τύχη, ὅπως ἐγκαταλείψετε τὰς τάξεις καὶ ἀποσυρῆτε μακρὰν τῆς πόλεως.

Ὁ Ἀλβέρτος, ἀκούσας τοὺς λόγους τούτους καὶ νομίσας ὅτι ὁ Φερρουκκῆς ἐγλύσασκε τὴν λύπην του, προσέθελεν αὐτῶν ἐπιπληκτικῶς, εἶτα ὑψώσεν ἐν ἀπελπισίᾳ δακρυβρεκτικούς τοὺς ὀφθαλμούς του εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε ὁ Φερρουκκῆς ἐνόησε τὸν ἀσκητικὸν λόγον του, καὶ ἡ εὐγενὲς ψυχὴ του ἐλυπήθη σφόδρα, ὅθεν θίξας αὐτοῦ ἐλαφρῶς τὸν βραχίονα, εἶπε διὰ φωνῆς πλήρους οἴκτου:

— Οὔτε ἀγγεινώτερον, οὔτε ἀπελπιστικώτερον τούτου ἠδύνατο νὰ ἀναγγελλῆ εἰς ἐνα πατέρα... καὶ ἂν ὁ Θεὸς ἀποπέλλῃ ὑμῖν τὴν συμφορὰν ταύτην πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐγκληματιῶν σὰς... πάλιν νομίζω αὐτὴν υπερβολικὴν.

Ὁ Ἀλβέρτος καθουχηθὲς ἐσφίγγεν αὐτοῦ τὴν χεῖρα καὶ χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξιν, στεγνῶς βαθείως, ἀπεμακρύνθη.

Καθ' ὅλην τὴν ἀιάρκειαν τῆς πολιορκίας, ἐμεινεν ἐν τῇ ἐσχῇ. Τὸ μὲν ἐκ φόβου, τὸ δὲ ἐκ ἀισχύνης, δὲν ἐτόλμησε νὰ μετασχητῶν ἐκδόσεων ἀγῶνων, αὐς οἱ συμπαλεῖται αὐτοῦ κατέβαλον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος. Ἐδοκῆθησεν αὐτῇ διὰ χερμάτων. Ἀλλ' ὀλίγων γυλιῶν σκοπῶν, ὡς γράφουσι, Καταλυθείσης τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσοϋθειας τῆς τυραννίδος, μὴ δυναμέως, νὰ υποφέρῃ τὴν νεάν των πραγμάτων καταστάσιν, συνώμοσε κατὰ Κόσμον τοῦ Ἀ. τοῦ Τιβερίου τούτου τῆς Τσκαρίας.

Συλληφθεὶς ἐν Μοντεμούρλω μετὰ τῶν λοιπῶν συνωμοτιῶν, κατεδικάσθη εἰς κεφαλὴν ποινῆν. Ἰκανὸν δὲ βραδέως ἐμαθεν ὅτι οἱ ἐλεύθεροι πολῖται ἀφείλουσι νὰ θυσιαζώσιν τὴν τε περιουσίαν αὐτῶν καὶ τὴν ζωὴν πρὸς διατήρησιν τῆς ἐλευθερίας, ὅταν αὐτὴ ζῇ: ὅτι ἡ εὐχαίρια, ἐν τοῖς πολιτικοῖς, ἀγεὶ διὰ τῆς μίας των χειρῶν τὴν ἀγα-

θὴν τύχην, καὶ διὰ τῆς ἄλλης τὸν θάνατον: καὶ ὅτι ἀκαίρα μέτρον, ἐνῶ δὲν προκαλοῦσιν τὴν των ἄλλων ευγνωμοσύνην, πάντοτε σχεδὸν ἐπιφέρουσι τὸν θάνατον των ἀποπειρωμένων αὐτῶν. — Ἀπέθανε δὲ διὰ χειρὸς τοῦ δημίου, οὐχὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Εἰς τὰς ἐνεργείας ταύτας προέβη, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ υποφέρῃ τὴν τυραννίαν, οὐχὶ διότι ἠγάπα τὸ καλὸν τοῦ λαοῦ, ὡς ἐκ τούτου καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἠρνήθησαν αὐτῷ καὶ στεναγμὸν ἐπὶ οἴκτου — μικρῶν ἀμοιβῶν καὶ ὁμῶς προσφιλῆ, ἥτις τῶν παρηγορεῖ τὰς σκιάς των μεγάλων δυστυχιῶν.

Ὁ ἦπος τοῦ Ἀρέτσου (1) ἐμείνετο ἀγαλινώτος: τούτο ὁμῶς δὲν διήρκεσε πολὺ. Ὁ κόμης Ρόσσος ὑπεσχέθη τοῖς Ἀρετινοῖς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τηρήσῃ τὸν λόγον του: ὑπεσχέθη εἰς τὸν προέχητα τῆς Ὁρανῆς τὴν πλήρη κατοχὴν τῆς πόλεως, καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσιν του.

Τὰ ὑπερήτανᾶ σχέδια τοῦ Φιλιβέρτου, ἀφορῶντα εἰς τὴν χεῖρα τῆς Αἰκατερίνης των Μεδίκων, ἦν ἡ εἰμαρμένη εἶχε προωρίσει διὰ τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας, ἴσως δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας, ἐματαιώθησαν. Ὁ αὐτοκράτωρ, ἐνεκα πολιτικῶν λόγων, ἠναγκάσθη νὰ τηρήσῃ τὰς πρὸς τὸν Πάπαν ὑποσχέσεις του.

Κλήμης ὁ Ζ' καταλαβὼν βραδυτέρον τὸ Ἀρέτσον καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Φλωρεντίας ὑπαγαγὼν αὐθις αὐτό, σκεφθεὶς ὅτι οἱ νέοι ἀρχόντες δὲν πρόπει νὰ υποφέρωσι τοὺς ἔχοντας τὴν ἰκανότητα ὅπως κατὰ βούλησιν ἐξεγείρωσι τοὺς δεδουλωμένους λαούς, ἀπηγγόνισε τὸν κόμητα Ρόσσον. Ὁ θάνατος τούτου ἐδίδασκεν ὅτι, ἂν οἱ ἡγεμόντες παροῦνται ἐνίοτε χρῆσιν τοῦ δελεαστικοῦ ὀνοματῶς τῆς ἐλευθερίας, ὡς μοχλοῦ, πῶς ὠρτισμένον σκοπὸν, μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν μεταχειρίζεται τὸν μοχλὸν τούτου ὅπως θραύσασιν τὰς κεφαλὰς των εἰς αὐτοὺς πιστεύσαντων. Διδασκαλία συνεχῶς, κατὰ δυστυχίαν, ἀνανεουμένη, ἀλλὰ πάντοτε ματαίως. Οἱ ἄνθρωποι ἐγεννήθησαν ὅπως ἐμπιστευθῶνται, μετανοῶσι, καὶ ἐμπιστευθῶνται αὐθις εἰς αἰονόητοτε ἔχει τὴν θέλησιν καὶ τὴν ευφροσύνην νὰ τοὺς ἀπάτησῃ.

Των περιγύρων τοῦ Ἀρέτσου ἐγκαταλείφθησαν ὑπὸ τοῦ φλωρεντινοῦ στρατοῦ: κυριευθείσης ὑπὸ των ἐχθρῶν τῆς Κορτόνας: τοῦ Μοντεβάρκι καὶ τοῦ Φιλίνου ἀπολεσθέντων, καὶ των ἐν Καστελιουρσεντίνο ἠττηθέντων: ὁ πόλεμος συνεχεντρώθη ὑπὸ τὰ τελεῖα τῆς Φλωρεντίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Θα παραδοσῇ τὴν Ἰταλίαν βορὰν εἰς τοὺς Γάλλους ἢ τοὺς Ἰσπανούς; οἶσινε; νὰ ἀναστατώσῃ αὐτὴν εἰς πρῶτον, ὥστε νὰ μένη καὶ τι καὶ εἰς τὸν ὄθον σου.

(Ἀρέτσος σελ. 2, ὁμοιωσεται Κλημεντα τὸν Ζ')

Νῦν κοιμῶνται κόνις. — ἴσως οὐδὲ κόνις, — τότε ὁμῶς ἦσαν δύο των ἰσχυροτέρων τῆς γῆς: εἰς πάπας καὶ εἰς αὐτοκράτωρ. Καὶ ἄχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐμίσουν-

(1) Σύμβολον τῆς πόλεως τοῦ Ἀρέτσου.

(1) Ποιητῆς Ἰταλοῦ ἔγραψε: «Un bel morir tutta la vita onora»
«Ὁ! εἰς ὄρατος θάνατος ὄλων τὴν βίον.

— Ναι· αλλά τέλος πάντων, αἱ ἐγγυήσεις δὲν βλάπτουσι... καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καπύης πρέπει νὰ σὰς ὠμίλησε περὶ τούτου ἐν Βαρκελώνῃ... ἡ δὲ ὑμετέρα μεγαλειότης ἔδωκε τὴν αυτοκρατορικὴν αὐτῆς συγκατάθεσιν.

— Καὶ τί! δὲν ἀρκεῖ ἴσως εἰς τὸν Πάπαν Κλήμεντα ἡ ὑπόσχεσις τοῦ αυτοκράτορος Κάρουλου;

— Ὑποσχέσεις! συνθήκαι! ἐπανάλαβεν ὁ ποντιφὴς μετ' ἐξάφνης, ἢ οὐδεὶς θὰ ἐπίστευεν αὐτὸν ἐπιδεκτικὸν, καὶ τὴν ὁποῖαν αὐτὸς ἐκείνος ἴσως ἐπέθυμει, ἐγερθεὶς καὶ δεικνύων ὀργίλως διάφορα ἔγγραφα ἀνοικτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης:— Ἰδοὺ, τῆ 1525, πρὸ τῆς παρα τὴν Πάβιαν μάχης, ἐκηρύχθη οὐδέτερος μεταξὺ τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως· ἐνομίζον ὅτι ἦμῃ κοινὸς πατήρ τῶν πιστῶν καὶ τούτο ἦτο τὸ καλλίτερον ὑπερ-ἠδύναμην νὰ πράξω μεταξὺ δύο χριστιανῶν ηγεμόνων, ὧν δὲν εἶχον κατορθῶσαι νὰ προλάβω τὰς αἰματηρὰς ἐρίδας. Ὁ ὑμέτερος Ἀνεμίας συνωμολόγησε μετ' ἐμοῦ τὴν συνθήκην ταύτην, ἔλαβεν ἑκατὸν πενήτηντα χιλιάδας χρυσῶν φλωρινῶν, καὶ ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης οὐτε τὴν συνθήκην ἐπεκύρωσεν, οὐτε τὰ χρήματα μοι ἀπέδωκε... Τῆ 1527, ὁ ὑμέτερος Ἀνεμίας συνωμολόγησε τὴν ἄλλην ταύτην συνθήκην, δι' ἧς ὑπεχεροῦντο ν' ἀπομακρύνῃ τὸν κινδύναλον τῶν Βουρβόνων ἀπὸ τῆς Ρώμης, ὅταν ἤθελον πληρῶσαι αὐτῷ ὄμοσιντα χιλιάδας φλωρινῶν... ἔλαβε τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Βουρβόνος οὐ μόνον δὲν ἀπειμακρύνῃ τῆς Ρώμης, ἀλλὰ καὶ μετ' ἀχικροῦστον βαρβαρότητα ἐδήλωσεν αὐτήν... Τώρα ἀφῆνω ὑμᾶς νὰ κρίνετε, ἀν δύναμαι νὰ ἔχω πεποιθῆσιν εἰς τὰς ὑποσχέσεις καὶ τὰς συνθήκας.

Καὶ ταῦτα λέγων ἐβλέπεν ἀνεμῶς τὸν Κάρουλον, ὅστις ἀταραχὸς ἴστατο ἐστραμμένα ἔχων τὰ χεῖρα πρὸς τὴν ἐστία, καὶ διὰ τῆς μίας τῶν χειρῶν ἐλείπιε τὸν πῦρωνα— ἴσως ὅπως κρούψῃ σαρωτικὸν μειδίημα, ὅπερ ἀκούτος αὐτοῦ κατέστρεφε τὴν ἀρμονικὴν τάξιν τῶν παρὰ τὰ χεῖλη τριγῶν.— Ἀφῶν δὲ ζεῖναι ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐν αἵψῃ ὁ Κάρουλος εἶπε βροδέως:

— Ἀκριβῶς, ἀριώτατε, ἐπειδὴ ἤρνηθην νὰ ἐπικυρώσω τὰς συνθήκας, ἔχετε ἀδικον παρανομώμενος ὅτι κατεπάτησα τὴν δεθείσαν πίστιν. Ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως Ἀνεμίας, ὑπερβὰς τὰ ὅρια τῆς ἐντολῆς του, εἰς οὐδεμίαν ἠδύνατο νὰ μὲ ὑποβάλῃ ὑποχρέωσιν. Τὴν κατηγορίαν τῆς λεηλασίας τῆς Ρώμης ἀποκρούω ἐντόνως. Ὁ Βουρβόνος διαπραξεν αὐτήν, καὶ ὑπέστη ἴσως τὴν δια τούτου ποιήν, φονεὺς ὑπὸ τὰ τείχη τῆς ἱερᾶς πόλεως. Τὴν ἠθάνθη μαθὼν τὴν θλιβρὰν ταύτην εἶδον, δύνασθε νὰ τὸ ἐνοήσητε μακαριώτατε πατέρ! Διετάξα ἅπανταχόθεν τοῦ Κράτους μου δημοσίους λιτανείας, ὅπως ἐπιτύχω παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπελευθέρωσίν σας.

— Ἀλλ' ἀφῶ αὕτη ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος, νομίζω ὅτι ἀπὸ ὅλας τὰς λιτανείας ἤξιζε περισσώτερον μία δικταγὴ σας πρὸς τὸν δὸν Φερδινάνδον Ἀλαρκῶν, τὸν δεσμοφυλάκα μου, ὅπως ἐλευθέρωσῃ τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Χριστοῦ.

— Ἀς ἀφήσωμεν τώρα αὐτὰ, καὶ ἀς ἐπαναφέρωμεν τὸ ζήτημα ὑπὸ τὴν ἀπλοῦστέρην μορφὴν του, διότι προβαίνοντες ἄλλως θὰ ἀποπλανηθῶμεν ἀφύκτως τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Ἡ ὑμετέρα μακαριότης ἐνόησε

νὰ καταλύσῃ τὰς ἐλευθερίας τῆς Φλωρεντίας, εἰς ἐμὲ ἀναθετὴ τούτο καὶ ἀπαίτει παρ' ἐμοῦ ἐγγυήσεις. Ἄγιε Πάτερ, μὴ κατὰ τύχην ἐλησμονήσατε ὅτι εἰμὶ ὁ αυτοκράτωρ Κάρουλος ὁ Β'. Ζητεῖτε ἐγγυήσεις παρ' ἀπολυτοῦ δεσπότου, ὅτι θὰ καταλύσῃ μιαν δημοκρατίαν. Δυστυχῶς, αἱ ἐρίδες μας συντεταχὸν ὅπως ἀυθίσται, μεγάλως τὴν θρασυτητα τῶν λαῶν, καὶ λέγω ἡμῖν, τῆ ἀληθεία, ὅτι, ἀν δὲν συνδεθῶμεν ἐν ἑσέρᾳ καὶ ἰσχυρᾷ συμμαχίᾳ, δὲν θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς καὶ θὰ καταβροχθίσῃ ἡμᾶς τὸ μωροκέφαλον αὐτὸ θηρίον.

— Αυτοκράτωρ Κάρουλε, ἐνόησ' ἐκ τῶν λόγων σας ὅτι αἱ συμβουλαι τῆς Ἁγίας Ἐδράς δὲν ἀπέθισαν παρ' ἡμῶν ἀκαρποί. Αὐτὰ τὰ ὅποια λέγετε τώρα, δὲν τα ἔλεγεν εἰς ὑμᾶς Ἄδων ὁ Γ'. Δὲν σας τὰ ἔλεγεν ἐπίσης καὶ ὁ διδάσκαλός σας Ἄδριανὸς ὁ Β' ΣΤ'. Δὲν τὰ ἐπανάλαβον πρὸς ὑμᾶς χιλιάρχισ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιός. Εἶναι καιρὸς, ὁ θρόνος καὶ ὁ βωμὸς νὰ δώσωσι τὰς χείρας ὅπως ὑπαπατριχθῶσιν ἀμοιβαίως· εἶναι καιρὸς ν' ἀνταλλάξωμεν φίλημα, ἀδιαφορὸν ὅλους τοῦ φιλήματος τοῦ Ἰουδα, — ὅπερ ἀνταλλάξαμεν ἅγιον τούτῳ. — Ἄγγις εὐ ὅ ἡ λαοὶ διηροῦνται εἰς Γουέλφους καὶ Γίβελίνους καὶ ἐπιστεῖνον ὅτι δὲν ἠδύνασαν νὰ ζήσωσιν ἄλλως ἢ συγκαταμένοι πρὸς τὰ μέγαρα τῆς Ρώμης ἢ τῆς αυτοκρατορίας, τότε ἡ μεταξὺ ἡμῶν πάλη ἦτο εἰς ποικίλων περὶ τοῦ ποιμνίου. Τώρα δὲ μὲν τὰ ποιμνία τούτα ἤρχισεν νὰ ἐνοήσῃ ὅτι δύναται νὰ ζήσῃ καὶ ἀνεὺ τοῦ αἵματός σας καὶ ἀνεὺ τῶν κλειδῶν μου. Ἀπὸ προβάτων, μεταβάλλεται εἰς λύκους, οὐτις ἐπίσης ποθοῦσι, διακῶς νὰ καταβροχθίσωσιν, ἄλλ' ἐνόησιν νὰ καταβροχθίσωσι μόνον. Ὅτε ἡ Γερμανία ἀνελάβε τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ υἱοῦ ἐκείνου τῆς ἀπολείας, τοῦ Μαρτίνου Λουθήρου, ἐνόησα, καὶ ἄλλοι σπαρδαλοὶ ἀνδρες ἐνόησαν ἐπίσης, ὅτι τὸ ζήτημα δὲν ἦτο, ὡς ἐφαίετο, περὶ τῶν παρεχομένων ἀφένσεω, περὶ τοῦ ἀξιόμου καὶ τοῦ διοικητικῆς, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὄρων τῆς διαφωνίας, αἵτινες περιείχετο ἐν τῆ θέσει τοῦ κατηραμένου ἐκείνου. Ὅχι· αἱ γερμανικοὶ ἐγκεφαλοὶ, ποθοῦντες ἐλευθερίαν, ἐπιθυμοῦντες νὰ δεύσῃσι δοξασιότητα, πρὸ πολλοῦ κατατελλομένη, ἐνόησαν ν' ἀποτινάξωσι τὸν γλυκὺν γαλιῶν τῆς Ρώμης, ὡς πρῶτον κρίνον ἀισθητότε ἀνυποπόρου δι' αὐτοὺς ὑποταγῆς. Τοῦ κρίνου αὐτοῦ θρασυθῆτος, θὰ θελήσωσι νὰ θρασυθῶσι καὶ ἄλλον. Σκέφθητε δὲ, Κάρουλε, ὅτι τὰ ἄκρα τῆς ἀμύσεως κροτούμεν ἡμῖς οἱ δύο. Ἡ θρησκευτικὴ μεταρρυθμισίς εἶναι παλαιόστρα, ἐν ἣ θέλουσι νὰ ἀσκήσωσι τὴν ἰσχύιν των, ὅπως βραδύτερον στραφῶσιν εἰς τὴν μεταρρυθμισί τῆς αυτοκρατορικῆς ἰσχύος. Ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου τῶν Παπῶν θὰ ἦναι ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιθανάτιον ἀγωνίας τῶν βασιλέων (1). Ὁ αὐθάδης αυτοκράτωρ Μαξιμιλιανὸς προσέδε τὴν σπουδαιότητα τῶν σημερινῶν περιστάσεων, καὶ, ἀν μὴ ὁ θανάτος τὸν ἤρπασε, θὰ ἐξέφραξεν ἀφυσικῶς θεράπειαν. Σεις, Κάρουλε, ἀπαιροῦσα τὰς νοθεσίας τοῦ Βατικανοῦ, ὡς τινάζουσιν ἀπὸ τῶν πελμάτων τῶν, τὸν κινδύνον καταρραμῆναις γῆς. Σεις, τὴν ἀγνοῦσάν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιδρομολογίαν, εἰς τὴν κνώμφην τοῦ Χριστοῦ ἐν τοῖς ἀντιπρόσωποις αὐτοῦ ἐξηυτελίσατε. Ἀλλ' αὕτη δὲν θρηνεῖ πῶς πολὺ τὴν λεηλατηθεῖσαν Ρώμην καὶ τὸν καθερ-

(1) Σ. Μ. Τὴν ἀνακρίσει τῆς ταύτης ἀληθείας ἐνόησε ἐσχάτως καὶ ὁ Βισμαρκ μετὰ τὴν ἀπέλασιν τοῦ Βατικανοῦ πολιτικῆς.

γθῆντα ποντιφικά της, ὅσω τὸ διάταγμα, τὸ ὁποῖον ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ὑποσχέθη εἰς τὴν Δίαιταν τῆς Σπύρας, τῆ 1526, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπεκυρώσε τὴν ἀνοχὴν τῆς διαβολικῆς αἰρέσεως τοῦ ἀσέθου Λουθήρου ἄγχι τῆς συγκλήσεως τῆς Γενικῆς Συνόδου. Καὶ δὲν θρηνεῖ εαυτήν καὶ μόνον, ἀλλὰ θρηνεῖ καὶ ὑμᾶς, Κάρουλε· θλίβεσται δὲ νυχθημερόν καὶ ἰκετεύει τὸν θεῖον αὐτῆς νομίριον Ἰησοῦν ὅπως φωτίσῃ τὸν γόνυ σας καὶ σας ἐμπνευσθῇ ἀισθήματα εὐσεβείας καὶ συνέσεως, χάριν τῆς ἀμοιβαίας ἡμῶν συντηρήσεως. Οἱ φαῦλοι αἰρετικοὶ, ἐν τῆ ἀγνοίᾳ αὐτῶν, πιστεύουσιν ὅτι ἡ ἐκκλησία φυγορραγεῖ, καὶ ἐξοχλοῦσθῶσι τὸν ὄρμον των, ἀπειλοῦντες τὸν αυτοκρατορικὸν ὅμιον θρόνον. Εἰπέτε μοι Κάρουλε, ὁ ἐν Σμαλακίδῃ καταρτισθεὶς ἐσχάτως σύνδεσμός τῶν διαμαρτυρομένων, δὲν ταραττεῖ τοὺς ὄνους σας (1); Οἱ λουθήρανοι ἡγεμόνες συνηνώθησαν καὶ ἐπικάλουσαι καθ' ἡμῶν τὴν βοήθειαν Φραγκίσκου τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Ἀν ὁ εἶρος τῆς αἰρέσεως μόνος ἐκίνει αὐτοὺς, νομίζετε ὅτι θὰ προστερεθῶν εἰς Φραγκίσκον τὸν αἰώνιον ἐπιτίθειλον σας καὶ προσηλύτιστον τῆς Ἐκκλησίας υἱόν; Ἐν τῆ μορφῇ των, νομίζουσι φονεῦσθῆναι τὸν ἄστυ τοῦ Ἰουδα, καὶ ἐξορμῶσι κατὰ τοῦ ἀστυ τοῦ Κωνσταντινοῦ. Αἱ Κάρουλε! ἐσπεράτε τὸν ἀνεμὸν καὶ ἴδη θερίζετε τὴν τρικυμίαν.

Ὁ Κάρουλος ἠκροῦτο μετὰ προσοχῆς τῶν λόγων τούτων τοῦ Κλήμεντος, ἔχων τεταμένον τὸν λαμῶν καὶ βλέπων αὐτὸν ἐστῆνός, καθὼς ὁ ἐπαίτης προσέγει ὅπως ἴδη πᾶσα νομίσματα καὶ πᾶσα θὰ ἐξέλθωσι τῆς χειρὸς τοῦ εὐεργέτου του. Συγκινηθεὶς δὲ μεγάλως ἐκ τῶν τοιούτων ἐπιχειρημάτων, ἤρξατο νὰ ψιθυρίζῃ:

— Ὁμίλησε κατὰ τὴν ἀξίαν τὴν ὁποῖαν πάντες ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὸν. Οὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, οὐτὸς ὁ ἅγιος Θωμᾶς ὁ Ἀκουϊνάνος ἠδύνατο νὰ φέρωσι πειστικώτερα ἐπιχειρήματα.

— Ἀλλ' ἀν αἱ λόγοι σου αὐτοὶ εἶναι εὐλικρινεῖς Κάρουλε, εἶσθε ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι βλέπουσι κάλλιστα καὶ ἐπιδοκιμάζουσιν, καὶ ὁμοῦ πράττουσιν τὰ γελοιότατα. Ἀν δὲν ἀργοῦσατε ὁποῖον κατεπεύγουσαν εἴητε ἀνάγκην νὰ θέσητε γαλιῶν εἰς τοὺς λαούς· ἀν ἐπειθεῖτε τὰς γαλιῶνας μου· ἀν τῆν ἠκούσῃ τὴν ἀτίμιον αἰρεσίν ἀνοχῆν σας, καταδικάζετε, διατί οὐκί πρὸ πολλοῦ ἐπιτρέφατε εἰς τὸν Ἀδριανὸν νὰ ἐλευθέρωσῃ τὴν Γένουαν; Ἡ αἰ πράξεις σας δὲν συνάδουσιν πρὸς τὰς ἀρχάς σας, ἢ ἀισπράξατε μέγιστον πολιτικὸν λάθος. Ὅπως δὲ ποτε, δὲν καταρθῶ νὰ σας ἐνοήσω, οὐδὲ, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ταῦτα πάντα, δύναμαι νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὸ αυτοκρατορικὸν σας ἄξιωμα μόνον, διὰ νὰ ἴδω καταλυθεῖσαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς Φλωρεντίας.

— Ἡ λέξις τοῦ Ἁγίου Πάτρου δὲν εἶναι ἀνάγκη πολλῶν ἰστίων, ὅπως κυβέρνηθη· ἀλλὰ διάφορος ὁλως ἀπαίτεται τέρχη ὅπως διευθῆναι τις τὰς κοσμικὰς ὑποθέσεις. Ἀν ἐν Γερμανίᾳ μικρὸν μὲ ἀφέλησεν ἢ πρὸς τοὺς μεταρρυθμιστὰς ἀνοχὴ μου, αὕτη ἐγένετο ἐσχεμῆναις, πολλῶν δὲ καὶ ἐπιμακρόν ἀνεσχητῆθη ὑπὸ τῶν σοφιστικῶν ὑπομαρῶν μου·— οἱ τότε καιροὶ ὑπερῆσαν κατὰ τὸ πλεῖστον αἰτία, καὶ ἐπὶ τέλους οἱ κεραυνοὶ τῆς αυτοκρατορίας δὲν ἐγένονα τότε, ἐνεκὰ τῆς ὑπομαρῆς μου, ἀξιοὶ περιφρονησεως, ὡς οἱ τοῦ Βατικανοῦ. (ἔσκειται συνέχεια).

(1) Ὁ σύνδεσμος οὗτος συνέστη βραδύτερον, τῆ 1530.